

postojali uslovi za proces truleži, kada jednovremeno ne bi učestvovali i drugi činioci, među kojima je nizak sadržaj vlage, koji onemogućava te procese.

b) **Vlaga drveta.** Vlaga, kao osnovni faktor uz temperaturu, uslovljava vegetaciju gljivičnih organizama ili je isključuje. Već je rečeno da je donja granica vlage drveta, na kojoj je još uvek moguć razvoj micelije, oko 20%. U tkivima sa manje vlage, i pored povoljnih drugih uslova, procesi truleži ili prestaju ili ne mogu nastati. U trupcu je najpovoljniji sadržaj vlage neposredno posle seče drveta. Tokom ležanja brže se isušuju površinski slojevi trupca, s čela i po obimu, ukoliko je trupac okoran. Srednji delovi ostaju međutim vlažniji i u njima već nastali procesi ne prestaju sa napredovanjem. Kojom će se brzinom tkiva u trupcu sušiti zavisi od mnogih spoljnih i unutrašnjih uslova (temperatura, vetar, vlaga vazduha, vlaga zemljišta, poroznost tkiva i sl.). U svakom slučaju sušenje je sporije u šumi nego na otvorenom prostoru i tokom zime nego preko leta. Šuma je zbog povoljnog režima vlage i temperature najpogodniji prirodni ambijent za razvoj procesa truleži. Problem sušenja trupaca u šumi uvek je istican u vezi sa nastajanjem gljivičnih infekcija drveta a njihovo sušenje zavisi od lokalnih uslova i rutine manipulanata.

c) **Stepen relativne vlage.** Veća relativna vlaga uslovljava sporije sušenje drvnih tkiva u trupcu i drveta uopšte. Procenat relativne vlage je u uskoj vezi sa temperaturom vazduha. Topliji vazduh ima veći kapacitet za relativnu vlagu od hladnijeg. Prema tome, svako povećanje temperature vazduha u šumi, koji sadrži manje vlage nego drvo, izaziva isparavanje vode iz drveta. Obratno tome, drvo pri padu temperature (obično preko noći) može apsorbovati vlagu iz vazduha. Zbog toga nastaje kolebanje sadržaja vlage u drvetu tokom dana, u zavisnosti od temperature i vlage vazduha.

d) **Vrsta drveta.** Trupci onih vrsta drveta u kojima ima manje inhibitornih materija i koji su veće gustine, podležu u šumi bržoj dekompoziciji ćeličnog sadržaja i membrane, s jedne strane zbog povoljne sredine samog drveta, a sa druge zbog sporijeg sušenja tkiva. Ovo ne mora biti uvek apsolutno tačno, jer kao što je napred istaknuto, bolja cirkulacija vazduha u poroznijim vrstama omogućava brži razvoj micelije saprofitnih gljiva. Kao najosetljivije naše vrste drveta u trupcu prema saprofitima u šumi treba smatrati:

— od **lišćarskih vrsta:** topolu, brezu, platan, javor, grab, divlji kesten, bukvu, vrbu i johu;

— od **četinarskih vrsta:** smrču, jelu i borovu beljiku.

Prema tome, ove vrste drveta, ako su u trupcu, treba prvenstveno zaštititi u šumi od infekcije.

e) **Vrsta gljivičnog organizma.** Trupac jedne vrste drveta biće utoliko brže dekomponovan ukoliko je zaražen saprofitnim organizmima čije fiziološke karakteristike uslovljavaju brže prodiranje kroz tkiva. Često se, pak, događa da više saprofita jednovremeno izvrše infekciju trupca, sa iste ili suprotnih strana. Zbog toga je teško naći u jednom trupcu samo jednu saprofitnu vrstu gljivice. Kada bi teoretski bila moguća čista kultura jednog gljivičnog organizma u trupcu, tada bi pri istoj temperaturi i vlazi trupaca brži proces nastao od one vrste koja se brže razvija i ima veću encimatičku aktivnost. Tako bi na 21°C. *Coriolus versicolor* izazvao brži proces od *C. hirsutus* u bukovom trupcu, što se u prirodi događa. Ovde